

УДК 316.776:004.73

Т. В. СИВАК,

*кандидат наук з державного управління,
докторант кафедри парламентаризму
та політичного менеджменту,
Національна академія державного управління
при Президентіві України*

ЗАПРОВАДЖЕННЯ ОСВІТНЬОЇ ПРОГРАМИ “СТРАТЕГІЧНІ КОМУНІКАЦІЇ” ДЛЯ ПРОФІЛЬНОЇ СПЕЦІАЛІЗОВАНОЇ ПІДГОТОВКИ ДЕРЖАВНИХ СЛУЖБОВЦІВ

У статті досліджено потреби органів публічного управління у кваліфікованих фахівцях зі стратегічних комунікацій, здатних професійно розв'язувати багатофакторні проблеми в інформаційно-комунікативному середовищі. Проаналізовано ринок надання освітніх послуг у сфері стратегічних комунікацій та визначено основні передумови запровадження профільної спеціалізованої підготовки державних службовців і посадових осіб місцевого самоврядування. Доведено, що підготовка магістрів публічного управління і адміністрування у сфері стратегічних комунікацій має здійснюватися в НАДУ при Президентіві України із застосуванням проблемно-орієнтованого навчання та трансдисциплінарного підходу. Визначено, що професійні компетенції випускника повинні базуватись на унікальному поєднанні знань у сферах: проектно-аналітичної, психолого-лінгвістичної, соціологічної та маркетингової діяльності.
Ключові слова: стратегічні комунікації, професійні компетенції державних службовців, професійне навчання у сфері стратегічних комунікацій, трансдисциплінарний підхід.

T. V. SYVAK,

Ph.D in Public Administration, Doctoral Candidate of Parliamentarism and Political Management Department, National Academy for Public Administration under the President of Ukraine

IMPLEMENTATION OF THE EDUCATIONAL PROGRAM “STRATEGIC COMMUNICATIONS” FOR PROFESSIONAL SPECIALIZED TRAINING OF PUBLIC OFFICIALS

The article investigates the needs of public administration bodies in qualified strategic communications specialists who are able professionally solve multifactorial problems in the information and communication environment. The market of providing educational services in the field of strategic communications is analyzed and the main preconditions for the introduction of professional specialized training of civil servants and local government officials are determined. It is proved that the preparation of masters in public administration and management in the field of strategic communications should be carried out at NAPA under the President of Ukraine with application of problem-oriented studying and transdisciplinary approach. It has been determined that the professional competences of the graduate should be based on a unique combination of knowledge in the areas of project-analytical, psycho-linguistic, sociological and marketing activities.

Key words: strategic communications, professional competences of public officials, professional training in the field of strategic communications, transdisciplinary approach.

T. B. СИВАК,

кандидат наук государственного управления, докторант кафедры парламентаризма и политического менеджмента, Национальная академия государственного управления при Президенте Украины

ВНЕДРЕНИЕ ОБРАЗОВАТЕЛЬНОЙ ПРОГРАММЫ “СТРАТЕГИЧЕСКИЕ КОММУНИКАЦИИ” ДЛЯ ПРОФИЛЬНОЙ СПЕЦИАЛИЗИРОВАННОЙ ПОДГОТОВКИ ГОСУДАРСТВЕННЫХ СЛУЖАЩИХ

В статье исследованы потребности органов публичного управления в квалифицированных специалистах по стратегическим коммуникациям, способных профессионально решать многофакторные проблемы в информационно-коммуникационной среде. Проанализирован рынок предоставления образовательных услуг в сфере стратегических коммуникаций и определены основные предпосылки введения профильной специализированной подготовки государственных служащих и должностных лиц местного самоуправления. Доказано, что подготовка магистров публичного управления и администрирования в сфере стратегических коммуникаций должна осуществляться в НАГУ при Президенте Украины с применением проблемно-ориентированного обучения и трансдисциплинарного подхода. Определено, что профессиональные компетенции выпускника должны базироваться на уникальном сочетании знаний в сферах: проектно-аналитической, психолого-лингвистической, социологической и маркетинговой деятельности.
Ключевые слова: стратегические коммуникации, профессиональные компетенции государственных служащих, профессиональное обучение в сфере стратегических коммуникаций, трансдисциплинарный подход.

© Сивак Т. В., 2017

Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок з важливими науковими та практичними завданнями. Об'єктивна потреба в розвитку ефективного та забезпеченого інформаційного простору України, удосконалення діяльності органів публічного управління та приведення його у відповідність із вимогами ефективного розвитку держави зумовлена суттєвим ускладненням суспільних відносин як на міжнародному рівні, так і безпосередньо в державі. Нині запровадження стратегічних комунікацій актуалізується низкою стратегічних та концептуальних документів розвитку держави, як-от: “Стратегія сталого розвитку “Україна – 2020” – пріоритет 10, Щорічне послання Президента України до Верховної Ради України, Угода про асоціацію з ЄС – гл. 14, “Стратегія реформування державного управління України на 2016–2020 рр.” – розділ “Стратегічне планування, формування і координація політики”, Воєнна доктрина України, Доктрина інформаційної безпеки України, якою одним із пріоритетів визначено побудову дієвої та ефективної системи стратегічних комунікацій. Тобто, крім об'єктивної необхідності запровадження стратегічних комунікацій в Україні, існує суттєве нормативне підґрунтя, яке визначає основних суб'єктів та їх основні компетенції в цьому процесі. Важливе завдання поставлено перед Міністерством інформаційної політики України – розроблення стратегічного нарративу як основної компоненти стратегічних комунікацій та його імплементація. Тобто перед органами влади постають нові виклики та завдання, виконання яких може бути забезпечене лише кваліфікованими спеціалістами в цій сфері.

Протягом останніх кількох років у міністерствах створюються окремі підрозділи або посади, на які покладаються функції з питань стратегічних комунікацій: Міністерство інформаційної політики України – сектор стратегічних комунікацій, радник міністра; Міністерство закордонних справ – департамент стратегічних комунікацій та управління публічної дипломатії Політичного департаменту; Міністерство оборони та Генеральний штаб ЗС України – низка підрозділів за компонентами стратегічних комунікацій та радник при МОУ та ГШ ЗСУ; Міністерство внутрішніх справ України – департамент комунікацій та уповноважений представник з питань стратегічних комунікацій. Ще в трьох міністерствах плануються структурні зміни з питань інформаційної політики та комунікацій: освіти і науки, молоді та спорту, екології та природних ресурсів.

Стан організаційно-функціонального забезпечення впровадження стратегічних комунікацій у діяльність органів публічної влади визначається структурним дисбалансом. Структурні підрозділи центральних органів виконавчої влади, до функцій яких віднесено формування системи та використання складових стратегічних комунікацій, мають різні форми й масштаби: окремі посадовці, департаменти, управління, відділи, сектори. Гостро постає проблема кадрового забезпечення спеціалістами з питань стратегічних комунікацій та, що більш важливо, – підміна понять чи поєднання діяльності з питань стратегічних комунікацій зі стратегічним плануванням та/чи зв'язками з громадськістю, ЗМІ тощо.

У Міністерстві інформаційної політики України одним із завдань визначено розвиток нових комунікаційних структур та розробку правил і вимог до фахівців із комунікацій для забезпечення урядових комунікацій (зв'язків з громадськістю). Для цього передбачається проведення реформи урядових служб із комунікацій, в основі якої є наділення комунікаційних структур більшими повноваженнями, запровадження підходу проактивних і планових комунікацій та підвищення професійного рівня урядових фахівців з комунікацій. Концепція реформ урядових комунікацій передбачає запровадження навчальних програм для посадових осіб усіх рівнів, уніфікація бази даних знань, розробку уніфікованого словника та навчального посібника, що дасть змогу запровадити систему підготовки фахівців з питань комунікацій. До компонентів системи навчання та професійного розвитку віднесено розробку базових курсів із комунікативних дисциплін, системи тренінгів та налагодження загальноурядової освітньої діяльності з дисциплін стратегічних комунікацій.

Отже, очевидно є потреба в системній підготовці висококваліфікованих фахівців з питань стратегічних комунікацій на всіх рівнях системи публічного управління, адже

лише за таких умов стане можливим запровадження дієвої системи стратегічних комунікацій, що стане ефективним інструментарієм і відповіддю на виклики перед публічним управлінням.

Аналіз останніх публікацій за проблематикою та виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Дослідженню питання становлення стратегічних комунікацій в публічному управлінні та побудови дієвої системи стратегічних комунікацій присвячено праці вітчизняних та зарубіжних учених: Д.Дубова, О.Кушніра, Ю.Максименка, В.Ліпкана, Т.Попової, Є.Тихомирової, Л.Фрідмана, К.Пауля, С.Татама та ін., які заклали підґрунтя для розвитку стратегічних комунікацій у державно-управлінському, науковому та освітньому напрямках. Однак комплексного наукового дослідження щодо розширення спектру освітніх послуг для державних службовців, створення нових освітніх програм, визначення кваліфікаційних вимог, професійних компетенцій та підходів до навчального процесу у сфері стратегічних комунікацій здійснено не було.

Мета статті полягає в науковому обґрунтуванні необхідності запровадження нового освітнього напрямку у професійному навчанні державних службовців, посадових осіб місцевого самоврядування, депутатів, представників неурядових організацій та бізнес-структур – спеціалізації “Стратегічні комунікації” у НАДУ при Президентові України, а також у визначенні професійних компетенцій та кваліфікаційних вимог у такого рівня і фаху спеціалістів, здатних до професійної орієнтації в непередбачуваному інформаційному просторі, пов’язаних із підготовкою та реалізацією управлінських комунікацій.

Виклад основних результатів та їх обґрунтування. Стратегічні комунікації – це системні комунікації, зорієнтовані на встановлення довготривалих взаємозв’язків між суб’єктом і його внутрішніми та зовнішніми аудиторіями, які допомагають досягти власних цілей комунікатора. В основі стратегічних комунікацій лежать цінності цільових аудиторій, саме вони сприяють установам довготривалих відносин, взаєморозумінню і ефективній взаємодії з реальними і потенційними реципієнтами.

На думку К.Пола, стратегічні комунікації – це: вплив, що містить правду, прихильність до достовірності, і варто їх ототожнювати з “добросовісними переконаннями” [20]; узгоджені дії, повідомлення, образи та інші форми участі для інформування, впливу з метою переконання цільової аудиторії на підтримку національних цілей [19]. Тобто в основі стратегічних комунікацій є благодійний вплив, який не можна ототожнювати з маніпуляцією, обманом та пропагандою, – це неадекватні форми впливу, які є нестійкими в сучасному інформаційному середовищі й підривають довіру до нинішніх та майбутніх повідомлень, докладених зусиль і суб’єкта в цілому.

О.В.Кушнір та Ю.Є.Максименко визначають стратегічні комунікації як стратегічну взаємодію і взаємовплив в інформаційному середовищі між окремими суб’єктами (державними чи визначеними для виконання державних цілей), що полягає у всебічному залученні можливостей кожного окремого компонента стратегічної комунікації в комплексі або відокремлено та спрямовані на досягнення визначеної мети [6].

У попередніх дослідженнях нами також було подано визначення стратегічних комунікацій із двох аспектів: як процес (узгодження слів і справ з метою впливу та надання інформації) і як результат цього процесу. Найголовніше – вони мають бути несуперечливими для різних цільових аудиторій [12].

“Політика стратегічних комунікацій НАТО” дає найбільш використовуване тлумачення терміна “стратегічні комунікації”, яке визначається як скоординоване і належне використання комунікативних можливостей і діяльності НАТО – публічної дипломатії, зв’язків із громадськістю, військових зв’язків із громадськістю, інформаційних та психологічних операцій у разі необхідності для підтримки політики Альянсу, операцій і заходів та з метою просування цілей НАТО [18]. У цьому визначенні розширюється інструментарій стратегічних комунікацій, які потім детермінуються в їх складові.

Ключовими компонентами процесу реалізації стратегічних комунікацій представники НАТО називають:

а) розуміння владою суспільства, його інформування та залучення для просування інтересів і цілей через вплив на сприйняття, настанови, переконання та поведінку;

б) узгодження дій, зображень, висловлювань на підтримку політики й планування з метою досягнення всеосяжних стратегічних цілей;

в) визнання того, що всі операції і види діяльності є важливими компонентами процесу комунікації, оскільки все, що говорить і робить або не спромігся сказати й зробити комунікаційний центр, має передбачувані й непередбачувані наслідки для цільових і нецільових аудиторій;

г) визнання того, що стратегічні комунікації є не додатковими діями, а невід'ємною частиною планування та реалізації всіх операцій та видів діяльності [17].

У США стратегічні комунікації визначені на державному рівні і трактуються як спрямовані зусилля уряду США на розуміння та залучення ключових аудиторій до створення, посилення чи збереження умов, сприятливих для задоволення інтересів, політики, цілей уряду США через використання скоординованих програм, планів, повідомлень та продуктів, які синхронізовані з діями всіх владних інструментів. Такого ж самого погляду дотримується і вітчизняний науковець В.А.Ліпкан, який детальніше охарактеризував це визначення за п'ятьма ключовими складовими [7, с. 350–351].

У Доктрині інформаційної безпеки України саме це тлумачення взято за основу і термін “стратегічні комунікації” має таке значення: скоординоване і належне використання комунікативних можливостей держави – публічної дипломатії, зв'язків із громадськістю, військових зв'язків, інформаційних та психологічних операцій, заходів, спрямованих на просування цілей держави [15].

Отже, більш узагальнено можемо визначити, що стратегічні комунікації – це не вид комунікаційної діяльності суб'єкта, а передусім особливі принципи управління комунікативним процесом та чинник, що сприяє реалізації стратегії суб'єкта і механізм досягнення стратегічних цілей.

Змістовим ядром стратегічних комунікацій є формування (стратегічного) наративу – переконливої сюжетної лінії, яка може пояснити події аргументовано і з якої можна дійти висновків щодо причин перебування держави в конфлікті, значення цього становища та щодо перспектив держави в разі успішного виходу з нього. Стратегічний наратив формується на підставі існуючих у суспільстві уявлень і цінностей. Л.Фрідман [16] зазначив, що стратегічні наративи навмисно побудовані або посилені з ідей і думок, які вже циркулюють, вони пропонують інтерпретацію ситуації та підказують відповіді. Щоб бути ефективними, стратегічні наративи мають входити в резонанс із цінностями, інтересами й забобонами цільових аудиторій. Стратегічні наративи формулюють кінцеві стани і пропонують спосіб досягнення мети, забезпечуючи громадськість розумінням і сенсом подій, пов'язаних із застосуванням військової сили [16]. Доктриною інформаційної безпеки України стратегічний наратив визначено як спеціально підготовлений текст, призначений для вербального викладення у процесі стратегічних комунікацій з метою інформаційного впливу на цільову аудиторію [15].

Отже, сутність стратегічних комунікацій, з огляду на їх специфіку та основні складові, полягає в об'єднанні, координації, активізації і використанні ресурсів та можливостей публічного управління, маркетингу, журналістики, соціології, психології, бізнесу й реклами. А це, у свою чергу, передбачає наявність великої кількості суб'єктів стратегічних комунікацій, їх різноспрямованих зв'язків, що являють собою систему. Стратегічні комунікації в публічному управлінні не розглядаються як власність одного суб'єкта, органу влади, установи чи організації, оскільки кожна організаційна структура в межах формування та реалізації державної стратегії є частиною системи стратегічних комунікацій. Система стратегічних комунікацій формується суб'єктами та являє собою узгоджену за цілями й стратегічними пріоритетами діяльність

державних і недержавних інституцій у сфері стратегічних комунікацій на засадах інформації взаємодії. Вона складається з мети, ідей, завдань, функцій, принципів, методів.

З огляду на подані визначення можемо зауважити, що запровадження системи стратегічних комунікацій потребує спеціального фахового рівня підготовки у працівників органів публічного управління, військовослужбовців, медійників, журналістів, соціологів тощо, адже всі вони мають узгоджено діяти для досягнення стратегічних цілей держави.

Варто зазначити, що потреба у фахівцях із комунікацій постійно зростає, зокрема в урядових структурах для забезпечення ефективності реалізації реформ, налагодження ефективної взаємодії з регіонами, для забезпечення підтримки процесів децентралізації, а також є об'єктивна потреба у фахівцях з комунікацій у діяльності об'єднаних територіальних громад. Кваліфікаційні вимоги до спеціалістів з питань комунікацій є дещо розмитими, зокрема наявність освіти, яка варіюється від журналістики, філології, соціології до ІТ-сфери. Однак і традиційні медіа: друковані ЗМІ, візуальні та аудіо-медіа, і більш інноваційні: інтернет-ЗМІ та соціальні мережі – є лише медійними засобами і технологіями, які повною мірою мають використовуватись стратегічними комунікаціями як інструменти. Тобто вузькоспеціалізовані фахівці можуть залучатися до процесу реалізації стратегічних комунікацій, а не до розбудови системи, розроблення стратегій розвитку, власне завданням стратегічних комунікацій є налагодження їх ефективної взаємодії, спільності дій, координації зусиль для досягнення стратегічних цілей держави.

Низка вітчизняних вишів – Інститут журналістики Київського університету ім. Б.Грінченка, Інститут міжнародних відносин КНУ ім. Т.Шевченка та ГО “Національна академія комунікативістики” – ініціювали впровадження в Україні освітньої галузі “Комунікативістика” шляхом перейменування галузі знань 06 “Журналістика” на “Комунікативістика” та створенням спеціальності 061 “Комунікації і журналістика” [8]. Однак така ініціатива видається хибною, оскільки перед фахівцями з питань комунікацій та журналістами постають різні професійні вимоги: функції журналістики полягають в інформуванні, вираженні і формуванні громадської думки, просвітництві, вихованні тощо, а функції комунікацій – це коло обов'язків під час реалізації діяльності когось, чого-небудь: апелятивна, взаємодії, волевиявлення, впливу, інформаційна, перформативна, спонукальна, прагматична, регульовальна, ритуальна, встановлення контакту та довіри [7, с. 390]. Мас-медіа в процесі комунікацій є лише одним із комунікаційних каналів, тобто посередником між комунікатором і реципієнтом, здатним формувати громадську думку, масову свідомість. Крім мас-медійних комунікаційних каналів існують немедійні, міжособистісні, до яких відносять: особисте спілкування, соціальні мережі, літературу, кіно, культуру, мистецтво, наукові та розважальні заходи тощо, які у сфері стратегічних комунікацій мають більш важливе значення.

Тобто, говорячи про необхідність створення нової освітньої та наукової галузі “Комунікативістика”, не варто ототожнювати її з журналістикою чи іншою галуззю, а розглядати її як окремий напрям чи сферу діяльності. Для запровадження нового освітнього напрямку, основна мета якого – підготовка кваліфікованих працівників у сфері комунікацій, необхідним є внесення змін до чинного класифікатора професій. Відповідно до розд. 2 “Професіонали” Класифікатора професій [9], що містить професії, які передбачають високий рівень знань у відповідній галузі та вимагають від працівника (з урахуванням кола та складності певних професійних завдань і обов'язків) кваліфікації за дипломом про повну вищу освіту, що відповідає рівню спеціаліста, магістра, існує єдина професійна назва роботи з питань комунікацій – аналітик комунікацій (крім комп'ютерів), код КП – 2149.2. Також у класифікаторі представлені такі професії, що не повною мірою відповідають вимогам, це: аналітик із комп'ютерних комунікацій та широко представлені професії у сфері телекомунікацій. Тобто нагальною є потреба в унормуванні такої професії, як фахівець/спеціаліст із комунікацій, а для сектору публічного управління – зі стратегічних комунікацій.

Кваліфікований державний службовець, який матиме відповідну кваліфікацію у сфері стратегічних комунікацій, що визначатиметься рівнем освіти та спеціалізацією, здатний вико-

нувати завдання й обов'язки відповідної роботи у підрозділах органів публічного управління зі стратегічних комунікацій. Спеціалізація пов'язана як із необхідною галуззю знань, використовуваними інструментами, технологіями, так і з надаваними публічними послугами і відповідає певною мірою деталізованому колу професійних завдань та обов'язків.

Відповідно до п. 20 ст. 1 Закону України “Про вищу освіту” спеціалізація – складова спеціальності, що визначається закладом вищої освіти та передбачає профільну спеціалізовану освітню програму підготовки здобувачів вищої та післядипломної освіти [2]. Спеціалізація, відповідно до Положення про систему підготовки, спеціалізації та підвищення кваліфікації державних службовців і посадових осіб місцевого самоврядування, – це профільна спеціалізована підготовка державних службовців і посадових осіб місцевого самоврядування з метою набуття здатності виконувати окремі завдання та обов'язки, необхідні для професійної діяльності на державній службі та на службі в органах місцевого самоврядування [10]. Підготовка магістрів з публічного управління та адміністрування здійснюється за освітньо-професійними програмами і передбачає здобуття поглиблених правових, економічних, політологічних, управлінських, соціально-гуманітарних, психолого-педагогічних, фахових та інших знань, необхідних для нормативно-правового, організаційно-розпорядчого та консультативно-дорадчого забезпечення діяльності органів, на які поширюється дія законів України “Про державну службу” [4] та “Про службу в органах місцевого самоврядування” [3].

Необхідність нової професійної діяльності у сфері стратегічних комунікацій на державній службі визначає потребу в професійному навчанні – набутті та вдосконаленні професійних знань, умінь та навичок, що забезпечує відповідний рівень професійної кваліфікації державного службовця для виконання відповідних посадових обов'язків.

Оскільки на державному рівні про необхідність запровадження стратегічних комунікацій в Україні йдеться вже протягом кількох років, то окремі вищі заочатковують певні навчальні факультативні курси, короткотермінові семінари та спеціалізації. Так, наприклад, у Національному університеті оборони України ім. І.Черняхівського проводиться факультативний курс зі стратегічних комунікацій для всіх слухачів оперативного-тактичного та оперативного-стратегічного рівнів підготовки на виконання завдання 1.7.3 “У рамках становлення загальнодержавної системи стратегічних комунікацій запровадити систему професійного навчання та розвитку із комунікативних дисциплін для сил оборони” оперативної цілі 1.7 “Становлення та розбудова спроможностей сил оборони у сфері стратегічних комунікацій як частини загальнодержавної та міжвідомчої системи стратегічних комунікацій, спрямованих на підтримку формування та реалізації політики у сфері безпеки і оборони України, а також досягнення цілей оборони держави” [14].

У Національній академії Служби безпеки України у 2016 р. відкрили курси зі стратегічних комунікацій для співробітників СБУ, які спрямовані на реалізацію Дорожньої карти Партнерства у сфері стратегічних комунікацій між Радою Національної безпеки та оборони України та Міжнародним секретаріатом НАТО [1].

Також у системі НАДУ при Президентіві України, зокрема в Одеському регіональному інституті державного управління, у 2016 р. відкрито спеціалізацію “Стратегічні комунікації” за спеціальністю 0.73 “Менеджмент” галузі знань 07 “Управління та адміністрування”, за якою здійснюється підготовка магістрів зі стратегічних комунікацій. Рівень кваліфікації відповідно до Національної рамки кваліфікацій – восьмий, Європейської рамки кваліфікацій для навчання впродовж життя – другий. Набуті компетенції за результатами навчання полягають у набутті слухачами знань та розуміння:

- концептуальних основ теорії комунікацій, комунікаційного менеджменту та методології застосування найважливіших технологічних компонентів: PR, GR, реклами, пропаганди, інформаційної війни, публічних виступів, іміджелогії; моделей комунікації та їх взаємодії в інформаційно-комунікаційному просторі;
- концептуальних основ стратегічних комунікацій та методології застосування її найважливіших технологічних компонентів;

- нормативно-правової бази, що регулює суспільні відносини у сфері стратегічних комунікацій; правового регулювання вжиття інформаційних та психологічних заходів;
- основних тенденцій трансформації інформаційної конфігурації світу, формування інформаційного центру та інформаційних периферій;
- технології бренд-комунікаційного маркетингу, мікс-маркетингу, Digital, Real Time Marketing, SMM, відмінностей пропаганди, реклами та піару, організації комунікативного простору GR, технології стратегічного піару;
- концепцій та методів аналізу заінтересованих сторін стратегічних комунікацій, аналітичної наратології, моделей інформаційної взаємодії між суб'єктами стратегічних комунікацій;
- життєвого циклу проекту стратегічних комунікацій, методів формування наративу як продукту проекту, галузей знань проектного менеджменту та їх специфікації в аспекті стратегічних комунікацій;
- технології розроблення бізнес-плану проекту стратегічних комунікацій, концепції бренд-маркетингових комунікацій;
- існуючих теоретичних і практичних методів та механізмів інституту публічної дипломатії, базової специфіки планування, прогнозування, розроблення проектів зі стратегічних комунікацій із використанням елементів публічної дипломатії;
- алгоритму запровадження комплексної системи захисту інформації;
- стратегії й тактики, стилів і технології комунікативної поведінки учасників спілкування;
- нових форм і способів досягнення стратегічних цілей через інформаційний простір, основних засобів стратегічної комунікації, що дає змогу формувати послідовні, логічні меседжі, які виконують не лише інформаційну функцію, а й функцію впливу;
- інституційної спроможності для здійснення міжнародних стратегічних комунікацій, технологічних прийомів установавання довгострокових взаємозв'язків між органами державної влади та суспільством.

Підготовка магістрів стратегічних комунікацій в ОРІДУ базується на поєднанні теорій публічного управління, комунікаційного менеджменту, лінгвістики, психології та технологій проектного менеджменту, зокрема під час реалізації окремих комунікативних проектів, що дасть змогу раціональніше використовувати наявний потенціал суб'єкта управління, його ресурсів і забезпечувати ефективніший вплив на сегментовані відповідно до конкретної мети цільові аудиторії.

Тобто навчально-методичне підґрунтя до запровадження спеціалізації для навчання державних службовців уже закладено, хоча і немає поки що єдиного термінологічного, технологічного та кадрового забезпечення, існує розбіжність у тлумаченні цього поняття, відсутні комплексні навчально-методичні матеріали, для викладання на спеціальних курсах у силових структурах запрошуються здебільшого викладачі та фахівці структур НАТО. Подібні курси мають здебільшого декларативний характер та спрямовані на роз'яснення суті феномену стратегічних комунікацій і використанню окремих їх компонентів, а також не відрізняються системністю та послідовністю. Стратегічні комунікації та їх 17 складових мають різні форми функціонування в різних державних структурах, що також вимагає відповідного підходу під час запровадження спеціалізації, однак у цьому і полягає феноменальність стратегічних комунікацій, оскільки саме завдяки вчасному, адекватному використанню всіх складових як дієвих інструментів може “завучати оркестр” стратегічних комунікацій держави.

Отже, НАДУ при Президентіві України як головний державний вищий навчальний заклад із підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації державних службовців та посадових осіб місцевого самоврядування має запровадити нову освітню програму та здійснити наукове і навчально-методичне забезпечення діяльності системи підготовки, перепідготовки, спеціалізації та підвищення кваліфікації у сфері стратегічних комунікацій. Варто зазначити, що з 2017 р. в межах комплексного наукового проекту НАДУ при Президентіві України “Державне управління та місцеве самоврядування” здійснюється науково-дослідна робота на

тему: “Механізми формування системи стратегічних комунікацій в державному управлінні” (№ держреєстрації 0117U004395) [5].

Міністерство інформаційної політики, відповідно до покладених на нього завдань, має пріоритет у забезпеченні розбудови в Україні системи державних стратегічних комунікацій, сприяє популяризації та формуванню позитивного іміджу України у світових та національних інформаційних ресурсах іноземних держав, сприяє проведенню загальнонаціональних комунікаційних кампаній, організовує навчання державних службовців з питань, що належать до його компетенцій [11]. Тому раціональним кроком стало б проведення спільного заходу МПП України і НАДУ при Президентові України, а також інших профільних установ і організацій як експертів з розробки кваліфікаційних вимог до державних службовців, їх потенційних посадових обов’язків і сфери відповідальності. Це дасть змогу сформувати “портрет” магістра публічного управління і адміністрування у сфері стратегічних комунікацій та якісно розробити освітньо-професійну програму і навчальний план спеціалізації “Стратегічні комунікації” та фахові компетентності.

Магістр зі стратегічних комунікацій – це професійний метакомунікатор, який володіє сучасними інформаційно-комунікативними технологіями й інструментами та, координуючи і використовуючи внутрішні й зовнішні комунікативні можливості і потенціал суб’єкта публічного управління, сприяє досягненню стратегічних цілей держави. Професійні компетенції випускника спеціалізації “Стратегічні комунікації” мають формуватися на унікальному поєднанні знань у сферах:

- *проектно-аналітичної діяльності*: проектування стратегічних комунікацій щодо реалізації державних політик, стратегій і реформ, оцінювання ефективності впливу й моніторинг результатів, розробка та реалізація комунікативних стратегій суб’єкта публічного управління у форматах взаємодії G2G, G2B, G2C, G2N, G2S, G2E тощо з популяризації, інформування, просвітництва, позиціонування, брендингу, PR-, GR-кампаній;
- *психолого-лінгвістичної діяльності*: формування комунікативних цілей та проектування поведінки цільових аудиторій (ключових гравців), формулювання стратегічного нарративу та його імплементації в ключові меседжі, залучення ключових гравців та лідерів думок, координація діяльності суб’єкта стратегічних комунікацій;
- *соціологічної та маркетингової діяльності*: аналіз інформації про події, процеси, тенденції та настрої в суспільстві, державі та науці, визначення комплексу найефективніших комунікативних каналів, комплексна розробка стратегічних та оперативних заходів із використанням усіх елементів маркетингових комунікацій у зовнішньому і внутрішньому середовищі SMM, Digital, Real Time Marketing, Creative.

Міждисциплінарний чи трансдисциплінарний підхід у підготовці магістрів у рамках спеціалізації “Стратегічні комунікації” дасть змогу державним службовцям розвивати певні мисленнєві навички, когнітивні техніки та здобувати вміння впроваджувати такі стратегії, які враховують багаторівневність і складність феномену стратегічних комунікацій: не протиставляти, а запроваджувати принцип додатковості і доповнюваності. Удосконалення системи вищої освіти та приведення її у відповідність із вимогами ринку праці, підвищення якості освітніх послуг, акцентування на проблемно-орієнтованому навчанні, у тому числі для державних службовців, дасть змогу підготувати управлінця нової формації, який володіє метамовою нового рівня, здатний бачити та вирішувати багатofакторні проблеми в інформаційно-комунікаційному середовищі.

Висновки та перспективи подальших досліджень. Професійні компетенції випускника спеціалізації “Стратегічні комунікації” мають базуватись на унікальному поєднанні знань у сферах: проектно-аналітичної, психолого-лінгвістичної, соціологічної та маркетингової діяльності. Такий підхід у підготовці магістрів у рамках спеціалізації “Стратегічні комунікації” дасть змогу державним службовцям розвивати певні мисленнєві навички, когнітивні техніки та здобувати вміння впроваджувати такі стратегії, які враховують багаторівневність і складність

соціально-економічних процесів, суспільних відносин та системи публічного управління. Для запровадження освітньої програми “Стратегічні комунікації” необхідно сформувати “портрет” випускника і його професійні характеристики, а також ініціювати внесення змін до Класифікатора професій.

Запровадити освітню програму як окрему спеціалізацію “Стратегічні комунікації” за спеціальністю 074 “Публічне управління та адміністрування” галузі знань 07 “Управління та адміністрування”, об’єктивно, потрібно в Національній академії державного управління при Президентові України як головному державному вищому навчальному закладі України з підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації державних службовців і посадових осіб місцевого самоврядування, що має суттєвий науково-методологічний і навчально-методичний потенціал та багаторічний досвід із надання якісних освітніх та наукових послуг органам публічного управління.

Перспективами подальших досліджень у цьому напрямі стануть розробка кваліфікаційних вимог до державних службовців, які працюватимуть у підрозділах зі стратегічних комунікацій органів публічного управління, та обґрунтування необхідності застосування міждисциплінарного чи трансдисциплінарного підходу під час підготовки магістрів публічного управління та адміністрування.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. В Академії СБУ започатковано курси зі стратегічних комунікацій [Електронний ресурс] ; 30 листоп. 2016 р. ; СБУ. – Режим доступу : <https://ssu.gov.ua/ua/news/1/category/21/view/2367#.VoYLfbaY.dpbs>
2. Про вищу освіту [Електронний ресурс] : Закон України від 01 лип. 2014 р. № 1556-VII : зі змінами від 05 верес. 2017 р. – Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1556-18>
3. Про службу в органах місцевого самоврядування [Електронний ресурс] : Закон України від 07 черв. 2001 р. № 2493-III : зі змінами від 03 жовт. 2017 р. – Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2493-14/page>
4. Про державну службу [Електронний ресурс] : Закон України від 10 груд. 2015 р. № 889-VII : зі змінами від 09 листоп. 2017 р. – Режим доступу : <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/889-19>
5. Звіт про науково-дослідну роботу за темою “Механізми формування системи стратегічних комунікацій в державному управлінні” ; ДР № 0117U004395 ; ОРІДУ НАДУ при Президентові України. – Одеса, 2017. – 147 с.
6. *Кушнір О. В.* Зміст стратегічних комунікацій у сучасному українському державотворенні [Електронний ресурс] / О. В. Кушнір, Ю. Є. Максименко // Глобальна організація союзницького лідерства. – 2016. – Режим доступу : <http://goal-int.org/zmist-strategichnix-komunikacij-u-suchasnomu-ukrainskomu-derzhavotvorenni/>
7. *Ліпкан В. А.* Стратегічні комунікації : словник / В. А. Ліпкан, Т. В. Попова ; за заг. ред. В. А. Ліпкана. – Київ : ФОП О.С.Ліпкан, 2016. – 416 с.
8. МІП: Реформа урядових комунікацій передбачає запровадження нової галузі знань “комунікативістика” [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://mip.gov.ua/news/2058.html>
9. Про затвердження, внесення зміни та скасування нормативних документів: Класифікатор професій [Електронний ресурс] : Наказ Держспоживстандарту України від 28 лип. 2010 р. № 327: зі змінами від 10 серп. 2016 р. – Режим доступу : http://www.ukrstat.gov.ua/klasf/nac_kls/op_dk003_2016.htm
10. Про затвердження Положення про систему підготовки, спеціалізації та підвищення кваліфікації державних службовців і посадових осіб місцевого самоврядування [Електронний ресурс] : Постанова Кабінету Міністрів України від 07 серп. 2010 р. № 564: зі змінами від 14 черв. 2017 р. – Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/564-2010-%D0%BF>

11. Питання діяльності Міністерства інформаційної політики України [Електронний ресурс] : Постанова Кабінету Міністрів України від 14 січ. 2015 р. № 2: зі змінами від 01 берез. 2017 р. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/en/2-2015-%D0%BF>
12. Сивак Т. Тенденції розвитку кваліфікаційних потреб у спеціалістах зі стратегічних комунікацій / Т. Безверхнюк, Т. Сивак // Теоретичні та прикладні питання державотворення : електрон. наук. фах. вид. ОРІДУ НАДУ при Президентові України. – Одеса : ОРІДУ НАДУ, 2016. – Вип. 18. – С. 61–83.
13. Тихомирова Є. Б. Стратегічні комунікації як один з пріоритетів глобальної стратегії зовнішньої політики і безпеки ЄС [Електронний ресурс] / Є. Тихомирова // Політ. життя. – 2016. – № 4. – Режим доступу : <http://jpl.donnu.edu.ua/article/view/3085>
14. У Національному університеті оборони України вперше проводиться факультативний курс зі стратегічних комунікацій; 20 груд. 2017 р. ; МОУ [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.mil.gov.ua/news/2017/12/20/u-nacziionalnomu-universiteti-oboroni-ukraini-vpershe-provoditsya-fakultativnij-kurs-zi-strategichnih-komunikacij/>
15. Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 29 грудня 2016 року “Про Доктрину інформаційної безпеки України” [Електронний ресурс] : Указ Президента України від 25 лют. 2017 р. № 47/2017. – Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/47/2017>
16. Freedman L. The Transformation of Strategic Affairs / Lawrence Freedman // The Adelphi Papers. – 2006. – Vol. 45; Is. 379. 9.
17. NATO Strategic Communication: More to be Done? / Steve Tatham, Rita Le Page; National Defence Academy of Latvia Center for Security and Strategic Research [Electronic resource]. – Mode of Access : <http://www.academia.edu>
18. NATO Strategic Communications Policy : [Electronic resource]. – Mode of Access : <http://info.publicintelligence.net/NATO-STRATCOM-Policy.pdf>
19. Paul C. Getting Better at Strategic Communication, Strategic Communication: Origins, Concepts, and Current Debates / Christopher Paul. – Santa Barbara, California : Praeger. ABC-CLIO, LLC, 2011. – P. 11.
20. Paul C. Strategic Communication / C. Paul // RAND Corporation. Santa Monica, on July 12. – 2011. – P. 18.

REFERENCES

1. V Akademiyi SBU zapochatkovano kursy zi strategichnukh komunikatsiy (2016) [The Strategic Communications Courses were launched at the SBU Academy] [Online] available at: <https://ssu.gov.ua/ua/news/1/category/21/view/2367#.VoYLFbaY.dpbs> (accessed 2 December 2017).
2. Pro vyshchu osvitu [About Higher Education] Zakon Ukrayiny vid 1 lyp 2014 r. # 1556-VII : zi zminamu vid 5 veres 2017 r. [Online] available at: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1556-18>
3. Pro slyzhby v organakh mistcevoogo samovryaduvannya [About service in local self-government bodies] Zakon Ukrayiny vid 7 cherv 2001 r. # 2493-III: zi zminamu vid 3 zhovt 2017 r. [Online] available at: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2493-14/page>
4. Pro derzhavnu sluzhbu [About the civil service] Zakon Ukrayiny vid 10 grud 2015 r. # 889-VII: zi zminamu vid 9 lyst 2017 r. [Online] available at: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/889-19>
5. Mekhanizmy formuvannya systemy strategichnykh komunikatsiy (2017) [Mechanisms of forming a system of strategic communications in public administration] Zvit pro NDR DR № 0117U004395, Odessa, ORIDU NADU pry Prezydentovi Ukrainy.
6. Kushnir O.V. and Maksymenko Yu. Ye (2016) Zmist strategichnukh komunikatsiy u suchasnomu ukrains'komu derzhavotvorenni [Content of strategic communications in the modern Ukrainian state-created] Global'na organizatsiya soyuznuts'kogo liderstva [Online] available at: <http://goal-int.org/zmist-strategichnix-komunikacij-u-suchasnomu-ukrainskomu-derzhavotvorenni/>

7. Lipkan V.A. and Popova T.B. (2016) *Strategichni komunikatsiyi : slovnyk* [Strategic Communications: Dictionary], FOP O.S. Lipkan, Kyiv, Ukraine
8. MIP: Reforma uryadovukh komunikatsiy peredbachaye zaprovadzhennya novoyi galuzi znan' "komunikatyvistyka" (2017) [Online] available at: <http://mip.gov.ua/news/2058.html>
9. Pro zatverdzhennya, vnesennya zminy ta skasuvannya normatyvnykh dokumentiv : Klasyfikator profesiy [About approval, making changes and abolishing regulatory documents: Classifier of professions] Nakaz Derzhspozhyvstandartu Ukrainu vid 28 lyp 2017 r. # 327: zi zminamy vid 10 serp 2016 r. [Online] available at: http://www.ukrstat.gov.ua/klasf/nac_kls/op_dk003_2016.htm
10. Pro zatverdzhennya Polozhennya pro systemu pidgotovky, spetsializatsiyi ta pidvyshchennya kvalifikatsiyi derzhavnykh slyzhbovtziv I posadovukh osib mistsevogo samovryaduvannya [About approval Provision on the system of training, specialization and advanced training of civil servants, and officials of local self-government] Postanova KМУ vid 7 serp 2010 r. # 564 : zi zminamu vid 14 cherv 2017 r. [Online] available at: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/564-2010-%D0%BF>
11. Pytannya diyal'nosti Ministerstva informatsiyanoi polityky Ukrainy [Issues of activity of the Ministry of Information Policy of Ukraine] Postanova KМУ vid 14 sich 2015 r. # 2 : zi zminamy vid 1 ber 2017 r. [Online] available at: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/en/2-2015-%D0%BF>
12. Bezverkhnyuk T. and Syvak T. (2016) *Tendentsiyi kvalifikatsiynykh potreb u spetsialistakh zi strategichnykh komunikatsiy* [Development Trends of Qualification Needs for Strategic Communications Specialist] *Teoretychni ta prykladni pytannya derzhavotvorennya : elektronne nauk. fakh. vyd ORIDU NADU pru Prezydentovi Ukrainy, Vol 18, Odesa, Ukraine*
13. Tykhomyrova Ye.B. (2016) *Strategichni komunikatsiyi yak odyin z priorytetiv global'noi strategiyi zovnishnyoyi polityky I bezpeky ES* [Strategic communications as one of the priorities of the global strategy of foreign policy and security EU] *Politychne zhyttya, [Online], Vol 4, available at: <http://jpl.donnu.edu.ua/article/view/3085>*
14. U Natsional'nomu universyteti oborony Ukrainy vpershe provodyt'sya fakul'tatyvnyy kurs zi strategichnykh komunikatsiy (2017) [The National Defense University of Ukraine for the first time held an elective course on strategic communications], MOU [Online] available at: <http://www.mil.gov.ua/news/2017/12/20/u-nacziionalnomu-universiteti-oboroni-ukraini-vpershe-provoditsya-fakultativnij-kurs-zi-strategichnih-komunikacij/>
15. Pro rishennya Pady natsional'noyi bezpeky i oborony Ukrainy vid 29 grudnya 2016 r. "Pro Doktrynu informatsiyanoi bezpeky Ukrainy" [About the Council's decision National Security and Defense of Ukraine dated December 29, 2016 "About the doctrine of information security of Ukraine"] Ukaz Prezydenta Ukrainy vid 25 lyut 2017 r. # 47/2017 [Online] available at: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/47/2017>
16. Freedman L. (2006) *The Transformation of Strategic Affairs. The Adelphi Papers. Vol. 45.*
17. Tatham S. and Le Page R. *NATO Strategic Communication: More to be Done?* National Defence Academy of Latvia Center for Security and Strategic Research [Online] available at: <http://www.academia.edu>
18. *NATO Strategic Communications Policy* [Online] available at: <http://info.publicintelligence.net/NATO-STRATCOM-Policy.pdf>.
19. Paul C. (2011) *Getting Better at Strategic Communication, Strategic Communication: Origins, Concepts, and Current Debates, California : Praeger. ABC-CLIO, LLC, Santa Barbara, USA*
20. Paul C. (2011) *Strategic Communication. RAND Corporation. Santa Monica, on July 12, USA*

SUMMARY

The urgency of the introduction of a new professional specialized training of civil servants and local self-government officials is stipulated by new challenges, threats and tasks faced by public authorities, and is updated by a number of strategic and conceptual documents of the state's

development regarding the necessity of implementing strategic communications, developing their effective system and establishing a strategic narrative. The state of organizational and functional provision of the strategic communications implementation in public authorities' activities is determined by the structural imbalance – the structural units have different forms and scales and functional tasks.

The Ministry of Information Policy is assigned the task of developing new communication structures and establishing rules and requirements for communications professionals for public authorities. The concept of government communications reforms is to introduce educational programs for officials of all levels, unification of the knowledge base, the development of a unified thesaurus and a training complex that will enable the introduction of a system for training specialists in communications, including strategic ones.

The purpose of the paper is to provide scientific justification for the need to introduce a new educational direction in professional training of civil servants, local government officials, deputies, representatives of non-governmental organizations and business structures – specialization “Strategic communications” and justification of the graduate’s professional competences.

The article summarizes the definition that strategic communication in public administration is not a type of subject’s communication activity, but this is, first of all, special principles of communication process management and a factor contributing to the implementation of the subject’s strategy and the mechanism for achieving strategic goals. Strategic communications in public administration are not considered to be the property of one entity, authority, institution or organization, because each organizational structure within the framework of the formation and implementation of the state strategy is part of the system of strategic communications. The meaningful core of strategic communications is the formation of (strategic) narrative – a convincing storyline that can explain events based on existing ideas and values in society.

To introduce a new educational direction, the main aim is preparation of qualified workers in the field of strategic communications, it is necessary to amend the current classifier of professions and to create a new educational sector “Communication science”. The need for new professional activities in the field of strategic communications in the public service determines the need for vocational training – acquisition and improvement of professional knowledge and skills, providing an appropriate level of professional training of civil servants to perform the relevant duties.

The educational services market in the field of strategic communications is characterized by a scientific and methodological imbalance: educational institutions create disciplines, courses, electives and specialization as separate kinds of activities. The created specialization “Strategic Communications” should correspond to the eighth level of qualification in accordance with the National Qualifications Framework and the second – the European Qualifications Framework for lifelong learning.

The Master of Strategic Communications is a professional meta-communicator with modern information and communication technologies and tools and, by coordinating and using the internal and external communication capabilities and potential of the public administration entity, contributes to the achievement of the state’s strategic goals. The professional competences of the graduate of the specialization “Strategic Communications” must be formed on the unique combination of knowledge in the areas of project and analytical activities, psychological and linguistic activities, sociological and marketing activities. An interdisciplinary or transdisciplinary approach in masters’ preparation within the framework of the “Strategic Communications” specialization will enable civil servants to develop certain thinking skills, cognitive techniques, and gain the ability to implement strategies that take into account the multilevelness and complexity of socioeconomic processes, public relations, and public administration.

Consequently, the introduction of an educational program as a separate specialization, “Strategic Communications” in the specialty 074 “Public Management and Administration” of the knowledge field 07 “Management and Administration”, objectively, should be in the National Academy for Public Administration under the President of Ukraine, as the main state higher educational institution

of Ukraine for the preparation, retraining and advanced training of civil servants and officials of local self-government, which has a substantial scientific and methodological and educational-methodical potential and long-term experience in providing quality educational and scientific services to public administration authorities.

The prospect of further research in this direction will be the development, together with the Ministry of Information Policy and other specialized agencies and organizations, and professional experts of the qualification requirements for civil servants who will work in the strategic communications departments of the public administration.